

Zaistenie osôb v trestnom konaní

JUDr. František Mozner
(Omšenie, 19. apríl 2018)

čl. 17 ods. 2 ústavy obsahuje vo vzťahu k väzbe (I. ÚS 336/2016)

- ▶ právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu.
- ▶ právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná.
- ▶ právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť podmienené zárukou.

Rozsah prieskumu ÚS (II. ÚS 348/2016)

- ▶ či proti osobe, ktorá sa berie do väzby (alebo je vo väzbe), bolo vznesené obvinenie.
- ▶ rozhodnutie o väzbe sa odôvodnilo aj skutkovými okolnosťami.
- ▶ o väzbe rozhodoval súd.
- ▶ obvinený bol do väzby vzatý pre konkrétne skutočnosti, ktoré odôvodňujú obavu vyjadrenú v § 71 ods. 1 písm. a) až c) Tr. por. alebo okolnosti uvedené v odseku 2 tohto ustanovenia (od 01.01.16 ods. 2 a 3, pozn.).

Rozsah prieskumu ÚS (II. ÚS 348/2016)

- ▶ osoba bola vzatá a držaná vo väzbe len na čas dovolený zákonom, resp. konkrétnym rozhodnutím väzobného súdu o predĺžení väzby (II. ÚS 76/02).
- ▶ či všeobecné súdy v namietaných rozhodnutiach správne aplikujú právo.
- ▶ či dané rozhodnutia sú odôvodnené a či nenesú znaky arbitrárnosti vyúsťujúce do porušenia niektorého zo základných práv a slobôd (III. ÚS 271/07, II. ÚS 465/2011).

Dôvodnosť podozrenia pri vznesení obvinenia (III. ÚS 447/2016)

- ▶ pri rozhodovaní o väzbe postačuje dostatočne preukázať podozrenie, že obvinený spáchal skutok, ktorým naplnil znaky skutkovej podstaty príslušného trestného činu.
- ▶ dôvodné podozrenie predpokladá existenciu faktov alebo informácií, ktoré by objektívnemu pozorovateľovi umožnili úsudok o tom, že konkrétna osoba mohla spáchať trestný čin, pričom jeho dôvodnosť závisí vždy od všetkých okolností každého konkrétneho prípadu (Fox, Cambell a Hartley c. Veľká Británia z 30. 8. 1990)

Dôvodnosť podozrenia pri vznesení obvinenia (III. ÚS 447/2016)

- ▶ až po vznesení obvinenia sa v rozhodujúcej miere otvára priestor na dokazovanie v prípravnom konaní, v dôsledku čoho sa dôvodnosť vzneseného obvinenia postupne „odkrýva“ (t. j. buď potvrdzuje, alebo vyvracia) práve dokazovaním.

Dôvodnosť podozrenia pri vznesení obvinenia (I. ÚS 162/2016)

- ▶ Trestný poriadok (ako zákon, na ktorý poukazuje ústava vo svojom čl. 17 ods. 2) nevyžaduje, aby existencia dôvodného podozrenia zo spáchania trestného činu bola (už pri vznesení obvinenia, pozn.) podložená aj zodpovedajúcimi dôkazmi proti obvinenému.

Dôvodnosť podozrenia po zrušení I. st. rozsudku (I. ÚS 35/2016)

- ▶ samotné zrušenie rozsudku okresného súdu a jeho vrátenie na doplnenie dokazovania a rozhodnutie vo veci nemôže samo osebe postačovať ako dôkaz oslabenia dôvodného podozrenia v miere, ktorá by viedla automaticky ku konštatovaniu záveru o nenaplnení materiálnych podmienok väzby.

Dôvodnosť podozrenia po zrušení I. st. rozsudku (I. ÚS 35/2016)

- ▶ obzvlášť v prípade, keď krajský súd v uznesení (ktorým vec zrušil a vrátil prvostupňovému súdu) jasne hovorí o existencii dvoch skupín dôkazov navzájom si odporujúcich, t. j. taktiež o existencii dôkazov preukazujúcich vinu.
- ▶ k oslabeniu dôvodného podozrenia by došlo jedine v prípade, pokiaľ by ďalšie dokazovanie podstatným spôsobom narušilo vierohodnosť dôkazov preukazujúcich vinu.

Dôvodnosť podozrenia (III. ÚS 29/2015)

- ▶ z princípu, že v každom konkrétnom prípade musí byť väzba obvineného proporcionálna (úmerná) daným podmienkam, vyplýva, že nie je prípustné ďalšie trvanie väzby obvineného v prípadoch, v ktorých podľa výsledkov dokazovania možno dôvodne očakávať zastavenie trestného stíhania (§ 172 Tr. por., teraz § 215 Tr. por., pozn.).
- ▶ v takýchto prípadoch musí byť obvinený neodkladne z väzby prepustený, a to aj vtedy, keď príslušný orgán činný v trestnom konaní rozhodnutie o zastavení trestného stíhania ešte nevydal.

Dôvodnosť podozrenia (III. ÚS 29/2015)

- ▶ je povinnosťou všeobecného súdu ako garanta ústavnosti a zákonnosti nariadenej väzby dôsledne sa zaoberať otázkou dôvodnosti vzneseného obvinenia aj z pohľadu toho, či vedeniu trestného stíhania nebránia zákonné prekážky (v konkrétnom prípade premlčanie trestného stíhania).

Dôvodnosť podozrenia (II. ÚS 626/2016)

- ▶ rozhodnutie o väzbe nie je rozhodnutím o vine či nevine obvineného.
- ▶ súd sa pri rozhodovaní o väzbe nezameriava na hodnotenie viny obvineného, obhajoby obvineného alebo dôkazov spôsobom upraveným v § 2 ods. 12 Tr. por.
- ▶ súd pri rozhodovaní o väzbe skúma predovšetkým to, či sú splnené materiálne a formálne podmienky rozhodnutia o väzbe.

Dôvodnosť podozrenia – vymedzenie skutku (II. ÚS 875/2016)

- sťažovateľ sa v rámci svojho výsluchu k vznesenému obvineniu konkrétne vyjadril tak, že žiadnu skupinu nezosnoval, nezaložil a ani nepodporoval, o skutkoch nič nevie, pričom pozná niektoré osoby uvedené v návrhu na vzatie do väzby.
- nemožno preto tvrdiť, že by sťažovateľ nemal jasno v tom, čo je predmetom trestného stíhania vedeného proti nemu.

Dôvodnosť podozrenia – vymedzenie skutku pri § 296 TZ (2Tost 14/2017)

- pre vyvodenie trestnej zodpovednosti za zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny sa nevyžaduje, aby konanie člena zločineckej skupiny, osoby činnej pre ňu alebo osoby, ktorá takéto nebezpečné zoskupenie podporuje, zároveň napĺňalo znaky ďalšieho trestného činu, ktorého spáchanie je cieľom zločineckej skupiny (§ 129 ods. 4 Tr. zák.).

Dôvodnosť podozrenia – vymedzenie skutku pri § 296 TZ (2Tost 14/2017)

- ▶ postačí úmyselná účasť v takej skupine alebo iné úmyselné konanie na účel zachovania jej existencie, resp. úmyselné konanie spočívajúce v poskytnutí finančných alebo iných prostriedkov, služieb, súčinnosti alebo vo vytváraní iných podmienok na účel založenia alebo zachovania existencie takej skupiny [§ 129 ods. 6 písm. a), ods. 7 písm. a) Tr. zák.].

Dôvodnosť podozrenia – vymedzenie skutku pri § 296 TZ (2Tost 14/2017)

- ▶ činnosť (či už člena alebo inej osoby) pre zločineckú skupinu môže spočívať už v tom, že osoba pre takúto skupinu, resp. pre niektorého jej člena, ale v záujme celej skupiny, zabezpečuje niektoré práce alebo služby.
- ▶ podpora zločineckej skupiny môže mať podobu materiálnu, ale i morálnu.

Dôvodnosť podozrenia – vymedzenie skutku pri § 296 TZ (2Tost 14/2017)

- v takýchto prípadoch postačí, ak opis skutku obsahuje skutočnosti odôvodňujúce záver, že obvinený je členom konkrétnej zločineckej skupiny, je pre ňu činný alebo ju podporuje, bez toho, aby bolo zároveň nutné konkretizovať trestnú činnosť páchanú zločineckou skupinou.
- podstata protiprávneho konania obvineného nespočíva v účasti na trestnej činnosti páchanej zločineckou skupinou, ale v tom, že je členom takejto skupiny, je pre ňu činný alebo ju podporuje.

Dôvodnosť podozrenia – vymedzenie skutku pri § 296 TZ (2To 9/2014)

- konanie páchatel'a zodpovedajúce vo vzťahu ku zločineckej skupine (§ 129 ods. 4 Tr. zák.) zákonným znakom „je jej členom, je pre ňu činný alebo ju podporuje“ v zmysle § 296, § 129 ods. 6 a 7 Tr. zák. nezahŕňa samotné spáchanie trestného činu členom zločineckej skupiny v rámci jej činnosti, alebo takého činu spoločne s členom zločineckej skupiny. V naposledy uvedenom prípade ide teda o viacčinný súbeh zločinu podľa § 296 Tr. zák. a iného trestného činu.

Dôvodnosť podozrenia – vymedzenie skutku pri § 296 TZ (2To 9/2014)

- ▶ trestnoprávnou podstatou „členstva v zločineckej skupine“ je zaradenie sa do organizačnej štruktúry takej skupiny, nie páchanie trestnej činnosti v rámci činnosti skupiny jej členmi.
- ▶ trestnoprávnou podstatou „činnosti pre zločineckú skupinu“ a „podporovania zločineckej skupiny“ je iné súčinnostné konanie páchatel'a pre skupinu, podpísané v § 129 ods. 6 a 7 Tr. zák., než páchanie trestnej činnosti spoločne s členom zločineckej skupiny.

Dôvodnosť podozrenia – vymedzenie skutku pri § 296 TZ (2To 9/2014)

- ▶ jednotlivé vyššie charakterizované formy konania páchatel'a uvedené v § 296 Tr. zák. nie sú súčasťou prípravy na zločin alebo obzvlášť závažný zločin (§ 13 Tr. zák.), ktorý má byť alebo bol spáchaný členom zločineckej skupiny (osobou činnou pre skupinu alebo jej podporovateľom), nakoľko ustanovenie § 296 Tr. zák. má v tomto smere povahu *lex specialis*, ktorá sa premieta aj do skutkovej oddelenosti.

Dôvodnosť podozrenia – vymedzenie skutku pri § 296 TZ (2To 9/2014)

- pokiaľ je súčasťou skutkových zistení pri čine kvalifikovanom podľa § 296 Tr. zák. rámcový popis trestnej činnosti zločineckej skupiny, odkaz na takú trestnú činnosť (uvedenú v inom bode dotknutého rozhodnutia), alebo uvedenie okolností nasvedčujúcich páchaniu trestnej činnosti, na ktorú je skupina zameraná, ide o vymedzenie účelu založenia a okolností činnosti zločineckej skupiny, nie o priamy skutkový popis konania páchatela, ktoré je trestné podľa naposledy označeného ustanovenia.

Dôvodnosť podozrenia – vymedzenie skutku pri § 296 TZ (2To 9/2014)

- ak páchatel spáchal ďalší, viacčinne sa zbiehajúci trestný čin „ako člen nebezpečného zoskupenia“, teda zločineckej skupiny [§ 141 písm. a) Tr. zák.], táto okolnosť je pri dotknutom čine okolnosťou, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby, a teda musí byť aj skutkovo podložená. Ide o kvalifikačný znak odrážajúci skutkovo odlišný kontext predmetnej okolnosti (jednak „je členom“ v zmysle § 296 Tr. zák., resp. oproti tomu „spáchal trestný čin ako člen“), ktorý je použitý vo vzťahu k inému skutku, teda inému konaniu páchatela, než ktoré je kvalifikované podľa § 296 Tr. zák. To vylučuje skutkovú, a v nadväznosti na to, aj právnu duplicitu (jej neprípustnosť je odvodená od ustanovenia § 38 ods. 1 Tr. zák.).

Dôvodnosť podozrenia – vymedzenie skutku pri § 296 TZ (2To 9/2014)

- znak „ako člen nebezpečného zoskupenia“ nemožno použiť ako okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby v prípade, ak páchatel' spáchal zločin podľa § 296 Tr. zák. v inej forme, než je členstvo v zločineckej skupine (činnosť pre takú skupinu alebo jej podpora).

Dôvody väzby – všeobecne (II. ÚS 348/2016)

- pri rozhodovaní o väzbe postačuje reálna hrozba, že obvinený bude konať tak, ako predpokladá dôvod väzby [podľa § 71 ods. 1 písm. a) až c) Tr. por., pozn.], ak nebude vzatý do väzby. Zákon teda nevyžaduje absolútnu istotu o naplnení dôvodu väzby.

Dôvody väzby – všeobecne (I. ÚS 162/2016)

- ▶ pri rozhodovaní o väzbe súd môže riziko úteku alebo páchania trestnej činnosti len odhadovať (prognózovať), a preto nie je nevyhnutne potrebné, aby zo strany väzobne stíhaných obvinených už k takýmto konaniam alebo pokusom o ne došlo (neplatí v prípade opakovanej väzby podľa § 71 ods. 3 Tr. por., pozn.).
- ▶ akceptácia opačného názoru by zbavovala väzbu jej preventívneho a zabezpečovacieho charakteru.

Dôvody väzby – všeobecne (I. ÚS 162/2016)

- ▶ každé rozhodovanie o väzbe sa odohráva iba v rovine pravdepodobnosti – a nie istoty – ohľadne dôsledkov, ktoré môžu nastať, ak nebude obvinený držaný vo väzbe

Úteková väzba – relevantné faktory I. ÚS 348/2016

- ▶ dĺžka hroziaceho trestu
- ▶ charakter a morálka obvineného,
- ▶ mravy, domov, zamestnanie, majetok, rodinné vzťahy obvineného a ďalšie druhy väzieb k štátu trestného stíhania
- ▶ kontakty v zahraničí
- ▶ príprava na odcestovanie
- ▶ snaha zaistiť si falošné doklady na cestu do cudziny
- ▶ dlhšie opustenie miesta bydliska a zamestnania
- ▶ zadržanie na úteku

Úteková väzba – hrozba vysokého trestu (I. ÚS 162/2016)

- ▶ hrozba vysokým trestom sama o sebe zakladá dôvodnosť obavy pred vyhýbaním sa trestnému stíhaniu.
- ▶ musí sa jednoznačne jednať o konkrétnu hrozbu vysokého trestu, teda hrozbu podloženú jedinečnými špecifickými okolnosťami spáchaného skutku v spojení s ďalšími aspektmi danej trestnej veci.
- ▶ typová hrozba vysokého trestu sama o sebe nie je pre naplnenie tohto väzobného dôvodu postačujúca.

Úteková väzba – hrozba vysokého trestu (I. ÚS 162/2016)

- ▶ nejde však o „bianko šek“, do ktorého stačí vpísať odhad možného budúceho trestu za konkrétnu stíhanú vec vo výške najmenej osem rokov odňatia slobody a na jeho základe potom odôvodniť vzatie do väzby alebo následné ponechanie vo väzbe, bez prihliadnutia k ďalším konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci.

Úteková väzba – hrozba vysokého trestu (I. ÚS 162/2016)

- ▶ miera celkovej usporiadanosti životných pomerov obvineného.
- ▶ mobilita daná jeho zdravotným stavom.
- ▶ rozsah jeho miestne založených citových a doteraz (nielen hmotne) riadne a predovšetkým dlhodobo plnených zaopatrovacích väzieb.
- ▶ rámec jeho doposiaľ zdieľaného spoločensky konformného konania v spojení s možnými zárukami zo strany iných subjektov.

Úteková väzba – hrozba vysokého trestu (I. ÚS 162/2016)

- ▶ plynutie času z pohľadu tzv. doktríny zosilňujúcich sa dôvodov väzby.
- ▶ trvanie podozrenia daného trestného činu s hrozbou konkrétnej výšky trestu je podmienkou *sine qua non* pre zákonnosť pokračovania väzby, ale po určitej dobe samo o sebe nepostačuje.
- ▶ v takýchto prípadoch musí súd zistiť, či existujú iné relevantné a dostačujúce dôvody predložené OČTK, ktoré by ospravedlnili toto pokračujúce obmedzenie slobody.

Úteková väzba – hrozba vysokého trestu (I. ÚS 162/2016)

- ▶ dlhšie trvanie väzby musí byť ospravedlnené ďalšími závažnými konkrétnymi dôvodmi, ktoré vylučujú nahradenie väzby iným opatrením podľa Trestného poriadku.

Väzba podľa § 71 ods. 2 Tr. por. (II. ÚS 273/2016)

- ▶ pre počiatočné štádium väzby postačuje existencia, resp. trvanie dôvodného podozrenia, že zadržaná osoba spáchala trestný čin, pretože práve toto sa považuje za *conditio sine qua non* zákonnosti väzby.
- ▶ po uplynutí určitého času však už splnenie tejto podmienky nestačí a treba zistiť, či sú dané aj iné dôvody ospravedlňujúce pozbavenie slobody a či sú relevantné a dostačujúce.

§ 72 ods. 2 Tr. por.

- ▶ konať a rozhodovať možno len o väzbe osoby, proti ktorej bolo vznesené obvinenie.
- ▶ o väzbe koná a rozhoduje súd a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie, ktorý nie je pri vymedzení dôvodov väzby návrhom prokurátora viazaný, a o sťažnosti proti rozhodnutiu súdu alebo sudcu pre prípravné konanie o väzbe koná a rozhoduje nadriadený súd.

§ 72 ods. 2 Tr. por.

- ▶ pred rozhodnutím o väzbe musí byť obvinený vypočutý; o čase a mieste výsluchu sa vhodným spôsobom upovedomí prokurátor, obvinený a jeho obhajca, ak je dosiahnuteľný, pričom obvineného vypočuje najprv predseda senátu alebo sudca pre prípravné konanie vypočuje obvineného a potom umožní prísediacim alebo sudcom, prokurátorovi a obhajcovi položiť obvinenému otázky týkajúce sa rozhodnutia o väzbe.

§ 72 ods. 2 Tr. por.

- ▶ zástupca záujmového združenia alebo iná osoba ponúkajúca záruku alebo peňažnú záruku sa upovedomí o výsluchu, len ak je to potrebné.
- ▶ bez výsluchu obvineného možno rozhodnúť o väzbe len vtedy, ak obvinený výslovne požiadal, aby sa konalo v jeho neprítomnosti alebo ak zdravotný stav obvineného neumožňuje jeho výsluch.

§ 72 ods. 2 Tr. por.

- ▶ návrhy a žiadosti prokurátora treba bezodkladne doručiť obvinenému a žiadosti obvineného alebo iných osôb podané v jeho prospech prokurátorovi tak, aby sa k nim prokurátor a obvinený mali možnosť pred rozhodnutím o väzbe vyjadriť; to platí aj o dôvodoch, pre ktoré má súd rozhodnúť o predĺžení celkovej lehoty väzby podľa § 76a

§ 72 ods. 2 Tr. por.

- ▶ odôvodnenie rozhodnutia o väzbe musí obsahovať aj uvedenie skutkových okolností, o ktoré sa výrok rozhodnutia o väzbe opiera – jednak pokiaľ ide o skutok (skutky), na ktoré sa rozhodnutie o väzbe vzťahuje, a tiež pokiaľ ide o konkrétne dôvody väzby.

§ 72 ods. 2 Tr. por. (R 29/2010–II)

- ▶ výrok uznesenia súdu, ktorým rozhodne o vzatí do väzby musí obligatórne obsahovať materiálny dôvod väzby vyjadrený príslušným písmenom uvedeným v ustanovení § 71 ods. 1 Tr. por. (+ ods. 2 alebo 3, pozn.)
- ▶ § 72 ods. 2 Tr. por. prikazuje súdu skúmať splnenie formálnych podmienok na vzatie obvineného do väzby, t. j. existenciu vznesenia obvinenia, pričom prikazuje súdu, aby sa v odôvodnení rozhodnutia o väzbe zaoberal so skutkovými okolnosťami, o ktoré sa výrok rozhodnutia o väzbe opiera. Toto ustanovenie preto nepatrí do výroku uvedeného uznesenia

§ 72 ods. 2 Tr. por. (III. ÚS 296/2016)

- ▶ zákonnosť väzby je zároveň determinovaná skutkovými okolnosťami, ktoré by vo svojej podstate mali dať *ratio decidendi* (nosné dôvody) na uplatnenie vhodného zákonného ustanovenia.
- ▶ s týmto úzko súvisí aj obsah základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy, z ktorého vyplýva oprávnenie konkrétnej osoby na preskúmanie okolností svedčiacich pre a proti väzbe, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť o väzbe na základe konkrétnych skutočností, a nielen na základe abstraktnej úvahy.

**§ 72 ods. 2 Tr. por.
(III. ÚS 296/2016)**

- ▶ medzi záruky, ktoré garantujú článok 17 ods. 2 a 5 ústavy nepochybne patrí aj právo osoby predložiť súdu argumenty a vyjadrenia proti svojmu ponechaniu vo väzbe, ako aj právo osoby na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom, jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany.
- ▶ princíp spravodlivosti pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody.

**§ 72 ods. 2 Tr. por.
(I. ÚS 336/2016, III. ÚS 447/2016)**

- ▶ odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového a druhostupňového súdu nemožno posudzovať izolovane, keďže z hľadiska predmetu tvoria jeden celok.
- ▶ ústavný súd pri posudzovaní dodržania ústavno-procesných princípov orgánmi verejnej moci pri rozhodovaní a rozhodnutí o osobnej slobode fyzickej osoby vychádza z toho, že na rozhodnutia vydané na rôznych inštanciách je potrebné vzhliadnuť ako na jeden celok.

**§ 72 ods. 2 Tr. por.
(I. ÚS 290/2016)**

- ▶ okresný súd postupoval v súlade s Tr. por. a zaslal predvolanie na výsluch sťažovateľovi a najmä jeho obhajcovi včas.
- ▶ sťažovateľ, resp. jeho obhajca námietku nepredvolania obvineného na výsluch nepredniesol ihneď na tomto zasadnutí, ale urobil tak až v sťažnosti proti napadnutému rozhodnutiu okresného súdu.
- ▶ sťažovateľ a jeho obhajca boli osobne prítomní a vypovedali pred sudcom okresného súdu aj za účasti prokurátora, podali aj opravný prostriedok.

**§ 72 ods. 2 Tr. por.
(I. ÚS 290/2016)**

- ▶ v žiadnom prípade nemohla byť porušená zásada kontradiktórnosti konania a nemohlo byť porušené jeho právo na obhajobu.
- ▶ minimálne obhajca sťažovateľa kvalifikovaným spôsobom a v dostatočnom časovom predstihu získal informácie, že sa výsluch sťažovateľa koná 28. januára 2016, pričom ani on, ani sťažovateľ na pojednávaní pred okresným súdom nenamietali nejaké vady v súvislosti s predvolávaním sťažovateľa a ani nežiadali stanoviť nový termín pojednávania

**§ 72 ods. 2 Tr. por.
(I. ÚS 290/2016)**

- ▶ ochrana označených práv nemôže byť iba prísne formálna, iluzórna alebo akademická, ak z hľadiska materiálneho bol prípadný formálny nedostatok konvalidovaný v ďalšom priebehu posudzovania žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby, najmä v rámci druhostupňového súdneho konania.

**§ 72 ods. 2 Tr. por.
(I. ÚS 290/2016)**

- ▶ hoci krajský súd nedal sťažovateľovi odpoveď na všetky jeho námietky uvedené v sťažnosti proti napadnutému rozhodnutiu okresného súdu, na druhej strane primerane, jasne a zrozumiteľne odkázal na predchádzajúce závery uvedené v rozhodnutí krajského súdu, keďže dôvody sťažovateľa v jeho posledných žiadostiach o prepustenie z väzby pre jej nezákonnosť sa v značnej miere iba opakovali.

**§ 72 ods. 2 Tr. por.
(II. ÚS 282/2016)**

- ▶ opakovanie skutočností, ktoré podľa všeobecného súdu odôvodňujú dôvod väzby v predošlých rozhodnutiach, neznižuje ich relevanciu, pokiaľ súd preskúmaním všetkých okolností prípadu dospel k záveru o ich pretrvávajúcej existencii.
- ▶ ÚS zohľadnil, že dôvod väzby sťažovateľa bol v predmetnom konaní v dôsledku aktívneho prístupu sťažovateľa k využívaniu jeho práv už preskúmaný zo strany všeobecných súdov a že v danom prípade ide o závažnú trestnú činnosť spáchanú organizovanou skupinou.

**§ 72 ods. 2 Tr. por.
(II. ÚS 176/2016)**

- ▶ aj v prípade, ak by ÚS akceptoval, že okresný súd pri doručovaní upovedomenia o termíne výsluchu sťažovateľa pochybil (nepostupoval dôsledne), v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci boli vytvorené reálne predpoklady na to, aby v sťažnostnom konaní boli pochybenia okresného súdu korigované, resp. odstránené.

**§ 72 ods. 2 Tr. por.
(II. ÚS 176/2016)**

- ▶ k vytvoreniu reálnych predpokladov na odstránenie, resp. korigovanie týchto pochybení by ale došlo len vtedy, ak by obhajca sťažovateľa v súlade so svojou zákonom ustanovenou povinnosťou chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta reagoval na vzniknutú situáciu primeraným spôsobom a dôsledne, tak aby využil všetky právne prostriedky... v záujme klienta, ktoré považuje za prospešné

**§ 72 ods. 2 Tr. por.
(II. ÚS 176/2016)**

- ▶ obhajca mal napr. okamžite požiadať o posunutie, resp. prerušenie termínu výsluchu sťažovateľa.
- ▶ ak by sudca pre prípravné konanie okresného súdu takej žiadosti nevyhovel, bolo zo zákona vyvoditeľnou povinnosťou obhajcu bezodkladne sa skontaktovať so sťažovateľom, prevziať si čo najskôr napadnuté uznesenie okresného súdu, vyhotoviť bez zbytočného odkladu kvalifikovanú sťažnosť proti rozhodnutiu okresného súdu o predĺžení väzby sťažovateľa, tak aby ju mal krajský súd k dispozícii ešte pred rozhodnutím o sťažnosti sťažovateľa zahlásenej bezprostredne po vyhlásení napadnutého uznesenia okresného súdu.

**§ 72 ods. 2 Tr. por.
(II. ÚS 176/2016)**

- ústavný súd v súlade s povinnosťami, ktoré zákon o advokácii ukladá advokátom, nemôže akceptovať zistenú pasivitu obhajcu, ktorý až 16. apríla 2015 podal proti napadnutému uzneseniu okresného súdu sťažnosť aj napriek tomu, že išlo o rozhodnutie o ďalšom trvaní väzby, o ktorých sú súdy povinné rozhodovať „prednostne a urýchlene“, pričom navyše v nej neuviedol žiadne námietky proti návrhu špeciálneho prokurátora o predĺžení väzby jeho klienta, resp. iné skutočnosti, ktorým by mohli relevantným spôsobom spochybníť ďalšie trvanie väzby sťažovateľa (pozn. namieta len neupovedomenie).

**§ 72 ods. 2 Tr. por.
(II. ÚS 18/2013)**

- tým, že sťažovateľovi nebola daná možnosť písomne sa vyjadriť k argumentácii obsiahnutej v sťažnosti špeciálnej prokuratúry, na základe ktorej v konečnom dôsledku došlo k predĺženiu lehoty trvania jeho väzby, pričom najvyšší súd pred svojím rozhodnutím sťažovateľa ani osobne nevyočul, bola postupom najvyššieho súdu v predmetnej veci sťažovateľovi odňatá možnosť predložiť v konaní argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe.

**§ 72 ods. 2 Tr. por.
(II. ÚS 115/2016)**

- ▶ Trestný poriadok v § 72 ods. 2 v záujme rešpektovania princípu rovnosti zbraní zakotvuje povinnosť v rámci konania, ktoré predchádza rozhodnutiu o väzbe, doručiť návrhy prokurátora obvinenému a naopak.
- ▶ Trestný poriadok však neobsahuje výslovnú povinnosť konajúceho súdu doručovať každé doplnenie dôvodov už skôr zhlásenej sťažnosti proti rozhodnutiu o väzbe druhej procesnej strane na vyjadrenie.

**§ 72 ods. 2 Tr. por.
(II. ÚS 115/2016)**

- ▶ v prípade, ak by zákonodarca trval na takto striktnom výklade procesných predpisov, mohlo by to spôsobovať ústavne neprimerané predlžovanie doby rozhodovania nadriadeného súdu o väzbe, čím by sa poprela jedna zo zásad trestného konania vyjadrená v § 2 ods. 6 Tr. por. týkajúca sa urýchleného a prednostného vybavovania väzobných vecí.

**§ 72 ods. 2 Tr. por.
(II. ÚS 45/2016)**

- ak krajský súd doručil sťažovateľovi (ako aj jeho obhajcovi) odôvodnenie sťažnosti krajského prokurátora a dal mu možnosť sa k nemu vyjadriť, tak bolo zároveň žiaduce, aby vytvoril sťažovateľovi primeraný časový priestor na podanie vyjadrenia.
- krajský súd rozhodol o sťažnostiach už deň potom, ako doručil sťažovateľovi odôvodnenie sťažnosti prokurátora, čím sťažovateľovi primeraný časový priestor na podanie vyjadrenia k odôvodneniu sťažnosti prokurátora neposkytol.

**§ 72 ods. 2 Tr. por.
(II. ÚS 45/2016)**

- z hľadiska posúdenia intenzity pochybenia krajského súdu ústavný súd považuje za podstatné predovšetkým to, že odôvodnenie sťažnosti krajského prokurátora proti označenému uzneseniu okresného súdu neobsahovalo v zásade žiadne nové a pritom podstatné skutočnosti, ktoré by zásadnejším spôsobom mohli ovplyvniť jeho rozhodovanie o podaných sťažnostiach.

§ 72 ods. 2 Tr. por. (I. ÚS 63/2018)

- ▶ možnosť väzobne stíhanej osoby predložiť argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe, ako aj možnosť reagovať na „protiargumenty“ zástupcu štátu (prokurátora) súvisí s požiadavkou kontradiktórnosti konania a s ňou súvisiacou „rovnosťou zbraní“, ktoré z hľadiska kvality súdneho preskúmania zákonnosti pozbavenia osobnej slobody musia byť v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj judikatúry ústavného súdu ako základné procesné záruky vyplývajúce z čl. 17 ústavy a čl. 5 dohovoru garantované (pozri napr. III. ÚS 259/2015).

§ 72 ods. 2 Tr. por. (I. ÚS 63/2018)

- ▶ ústavný súd považoval za dôležitú otázku, či strana obhajoby mala reálnu možnosť oboznámiť sa a následne konfrontovať s argumentmi prokuratúry pre ponechanie sťažovateľa vo väzbe.
- ▶ išlo síce o veľmi krátku lehotu i vo väzobnom konaní, avšak v okolnostiach tejto veci ešte za ústavne udržateľnú.

§ 72 ods. 2 Tr. por. (I. ÚS 63/2018)

- ▶ sťažovateľ sa opakovanými žiadosťami o prepustenie z väzby na slobodu ocitával v pre neho známej procesnej situácii, keď bol cyklicky konfrontovaný s pretrvávajúcimi dôvodmi, ktorými je odôvodňované jeho väzobné stíhanie [§ 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku].
- ▶ obhajoba sťažovateľa bola opakovane viackrát oboznámená s podstatnými a ťažiskovými skutočnosťami, ktoré formuloval prokurátor a na ktoré prihliadal krajský súd.
- ▶ ÚS je tak toho názoru, že sťažovateľom namietaný postup v danom prípade nemal materiálny dopad na ochranu označených práv.

§ 72 ods. 2 Tr. por. (I. ÚS 425/2015)

- ▶ právo účastníkov konania na doručenie procesných vyjadrení ostatných účastníkov treba považovať za súčasť práva na spravodlivý proces.
- ▶ pritom nie je podstatné, či podľa názoru prokuratúry alebo všeobecného súdu ide o podanie skutkovo a právne významné alebo bezvýznamné, pretože túto skutočnosť posudzuje výlučne druhý účastník konania. Ten rozhodne o tom, aké stanovisko zaujme (I. ÚS 230/03, IV. ÚS 186/09, II. ÚS 18/2013).

**§ 72 ods. 2 Tr. por.
(I. ÚS 425/2015)**

- ▶ posúdenie otázky, či dôvody sťažnosti prokurátora obsahujú nové okolnosti a či je preto z pohľadu sťažovateľa potrebné sa k nim vyjadrovať, je výlučne vecou sťažovateľa, lebo iba on môže posúdiť otázku potreby reagovať na argumentáciu protistrany.
- ▶ povinnosťou súdov bolo v záujme naplnenia, resp. zachovania práva sťažovateľa na obhajobu presvedčiť sa, či bola sťažovateľovi, resp. jeho obhajcovi poskytnutá dostatočná a primeraná možnosť na vyjadrenie sa k podaniu (prokurátora, pozn.) ešte pred rozhodovaním vo veci.

**§ 72 ods. 2 Tr. por.
(II. ÚS 67/2013)**

- ▶ od 1. februára 2009 je (v Trestnom poriadku, pozn.) zaručené právo obvineného na prítomnosť pri rozhodovaní sudcu pre prípravné konanie o väzbe, ako aj právo byť pri rozhodovaní o väzbe vypočutý.
- ▶ prítomnosť obvineného pri rozhodovaní o väzbe umožňuje v určitej, hoci obmedzenej miere nápravu niektorých procesných nedostatkov v postupe súdu (sudcu pre prípravné konanie) v skorších štádiách tohto konania.

§ 72 ods. 2 Tr. por. (II. ÚS 67/2013)

- ▶ už v náleze sp. zn. I. ÚS 2/05 ÚS uznal, že nedostatok konania na prvostupňovom súde spočívajúci v tom, že obvinenému nebolo doručené stanovisko prokurátora k jeho žiadosti o prepustenie z väzby, možno napraviť tým, že mu toto stanovisko bude doručené spolu s uznesením prvostupňového súdu, takže ho bude mať k dispozícii pri prípadnej príprave sťažnosti proti tomuto uzneseniu.

§ 72 ods. 2 Tr. por. (II. ÚS 67/2013)

- ▶ obhajca sťažovateľa síce (pri výsluchu obvineného, pozn.) namietol oneskorené doručenie návrhu prokurátora, avšak zároveň predložil súdu svoje písomné vyjadrenie k nemu.
- ▶ neuviedol, v čom mu oneskorené doručenie návrhu prokurátora bránilo alebo sťažovalo prípravu obhajoby, resp. vyjadrenia k predĺženiu väzby.
- ▶ pritom nič nebránilo sťažovateľovi a jeho obhajcovi takéto žiadosti predniesť a odôvodniť, rovnako ako sťažovateľovi nič nebránilo žiadať prokurátora alebo sudcu pre prípravné konanie o objasnenie tých dôvodov návrhu, ktorých správnosť alebo dôvodnosť nemohol kvôli krátkosti času riadne zhodnotiť.

**§ 72 ods. 2 Tr. por.
(II. ÚS 67/2013)**

- ▶ ak by tieto kroky nepostačovali na zabezpečenie rovnosti zbraní, mal sťažovateľ právo žiadať odročenie výsluchu a určenie nového termínu.
- ▶ pokiaľ by sudca pre prípravné konanie niektorej z týchto žiadostí bez zákonných a opodstatnených dôvodov nevyhovel a jeho pochybenie by nenapravil ani najvyšší súd, išlo by z hľadiska práv sťažovateľa zaručených v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru o zásadne odlišnú situáciu, na ktorú by ústavný súd musel zareagovať.

**§ 72 ods. 2 Tr. por.
(II. ÚS 67/2013)**

- ▶ obvinený sa má v záujme ochrany svojich práv a osobnej slobody snažiť ovplyvniť rozhodnutie o väzbe svojou argumentáciou ešte pred jeho vynesením (III. ÚS 227/03).
- ▶ sťažovateľ napriek kvalifikovanej obhajobe žiadne z uvedených návrhov ani námietok pri výsluchu nevzniesol.
- ▶ to neumožňuje kvalifikovať procesný nedostatok, ktorého sa špecializovaný trestný súd oneskoreným doručením návrhu prokurátora na predĺženie väzby sťažovateľovi prípadne mohol dopustiť, ako zásah do práv sťažovateľa zaručených v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a v čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru.

**§ 72 ods. 2 Tr. por.
(II. ÚS 175/2017)**

- ▶ právo obvineného na obhajobu ako súčasť práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru treba považovať nepochybne aj za súčasť konania o väzbe. Treba ho teda považovať za súčasť procesných práv obvineného aj podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, resp. čl. 17 ústavy.
- ▶ povinnosťou všeobecných súdov je umožniť obvinenému uplatnenie práva na obhajobu tak, aby sa zachoval jeho reálny obsah a zmysel. Inak by totiž toto právo nebolo možné považovať za reálne, ale iba za teoretické, resp. iluzórne.

**§ 72 ods. 2 Tr. por.
(II. ÚS 175/2017)**

- ▶ osoba vo väzbe musí mať v každom prípade možnosť predložiť súdu argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe a vyjadriť sa ku všetkým okolnostiam týkajúcim sa jej dôvodnosti a zákonnosti.

**§ 72 ods. 2 Tr. por.
(II. ÚS 175/2017)**

- ▶ trestné konanie považuje ÚS za proces, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdov naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia.
- ▶ spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ak tieto pochybenia neboli odstránené v priebehu samotného trestného konania.

**§ 72 ods. 2 Tr. por.
(II. ÚS 175/2017)**

- ▶ v tomto prípade bolo pochybenie okresného súdu v priebehu konania napravené, keďže rozhodnutie okresného súdu bolo zrušené a vec bola znovu prerokovaná krajským súdom.
- ▶ pre tento účel mohol sťažovateľ predložit' všetky argumenty týkajúce sa konkrétnych dôvodov väzby.

**§ 72 ods. 2 Tr. por.
(II. ÚS 175/2017)**

- skutočnosti týkajúce sa postupu vo veci konajúcich všeobecných súdov dosvedčujú, že sťažovateľom tvrdené porušenie princípu kontradiktórnosti konania spočívajúce v nedoručení návrhu na jeho vzatie do väzby bolo po vydaní uznesenia okresného súdu následne konvalidované.

**§ 72 ods. 2 Tr. por.
(II. ÚS 175/2017)**

- aj napriek tomu, že krajský súd videl nápravu pochybení okresného súdu v iných skutočnostiach, možno z ústavného hľadiska za daných okolností rozhodnutie krajského súdu považovať za ústavne akceptovateľné, keďže v konaní ako celku bola sťažovateľovi v súčinnosti s obhajcom (ktorému bol návrh na vzatie do väzby doručený ešte pred výsluchom sťažovateľa) daná dostatočná príležitosť formulovať a predkladať argumenty proti dôvodom uvedeným prokurátorom okresnej prokuratúry v návrhu na jeho vzatie do väzby.

**§ 72 ods. 2 Tr. por.
(II. ÚS 52/2018)**

- ▶ všeobecné súdy rozhodujúce vo väzobných veciach sú povinné adekvátnym spôsobom reagovať na právne *relevantnú* argumentáciu účastníka konania alebo konštatovať jej irelevantnosť.
- ▶ v opačnom prípade môže dôjsť k porušeniu práva sťažovateľa podať návrh na konanie, v ktorom by súd rozhodol o zákonnosti väzby, zaručeného čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy (pozri napr. nález III. ÚS 135/04).

**§ 72 ods. 2 Tr. por.
(II. ÚS 52/2018)**

- ▶ konštatovanie porušenia uvedených práv však bude vždy závisieť od okolností daného prípadu a od intenzity zásahu do procesných práv väzobne stíhanej osoby.

**§ 72 ods. 2 Tr. por.
(II. ÚS 52/2018)**

- ▶ právo na obhajobu sa v rozhodujúcom rozsahu uplatňuje až pri rozhodovaní o vine a treste (I. ÚS 425/08).
- ▶ vo väzobných veciach je podstatná predovšetkým rýchlosť konania, preto už z podstaty veci nie je možné na toto konanie vzťahovať požiadavku dostatočného času na prípravu obhajoby v takom rozsahu, ako to vyžaduje čl. 50 ods. 3 ústavy či čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru.

**§ 72 ods. 2 Tr. por.
(II. ÚS 52/2018)**

- ▶ aj v ustanovení § 72 ods. 2 Tr. por. je reflektovaná požiadavka na rýchlosť a flexibilitu rozhodovania vo väzobných veciach, o čom svedčí upustenie od nutnosti formálnych predvolaní k výsluchu (predpokladá sa akákoľvek vhodná forma upovedomenia o konaní výsluchu, ktorá je spôsobilá účinne odovzdať informáciu o plánovanom výsluchu – napr. telefonicky) či zakotvenia lehôt tak, ako to je na iných miestach Tr. Por.

**§ 72 ods. 2 Tr. por.
(II. ÚS 52/2018)**

- ▶ Účelom ustanovenia, podľa ktorého „... o čase a mieste výsluchu sa vhodným spôsobom upovedomí prokurátor, obvinený a jeho obhajca, ak je dosiahnuteľný“, nie je stanoviť lehotu, ale zabezpečiť účasť uvedených osôb na výsluchu.
- ▶ Predmetná časť ustanovenia totiž dopĺňa a nadväzuje na vetu: „[p]red rozhodnutím o väzbe musí byť obvinený vypočutý.“

**§ 72 ods. 2 Tr. por.
(II. ÚS 52/2018)**

- ▶ účasť sťažovateľa bola v posudzovanom prípade účinne zaistená, a to prostredníctvom predvedenia z väzby.
- ▶ samozrejme, je žiaduce, aby orgány činné v trestnom konaní postupovali tak, aby aj materiálne zachovali možnosť obvineného či obhajoby na vyjadrenie (teda aby uvedené strany vedeli, k čomu sa budú vyjadrovať)
- ▶ v okolnostiach posudzovaného prípadu však nie je možné povedať, že by sťažovateľ nemal možnosť sa k veci vyjadriť alebo že by bol

**§ 72 ods. 2 Tr. por.
(II. ÚS 52/2018)**

- ▶ v podstatne nevýhodnejšej pozícii v porovnaní s prokuratúrou.
- ▶ súd vo veci rozhodoval práve z podnetu sťažovateľa, resp. jeho žiadosti o prepustenie z väzby, v ktorej sťažovateľ vymedzil dôvody v prospech svojho prepustenia.
- ▶ sťažovateľ teda mohol očakávať, že v dohľadnej dobe prebehne zasadanie, resp. výsluch týkajúci sa jeho prepustenia na slobodu, resp. ďalšieho zotrvania vo väzbe.

**§ 72 ods. 2 Tr. por.
(II. ÚS 52/2018)**

- ▶ o pripravovanom výsluchu bol riadne informovaný jeho obhajca, ktorý sa na výsluch dostavil.
- ▶ sťažovateľ teda mal možnosť predložiť súdu argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe, a to aj za účasti svojho obhajcu.
- ▶ za daných okolností podľa ústavného súdu nedošlo k porušeniu práva na obhajobu, zásady kontradiktórnosti ani rovnosti strán konania.

§ 73 ods. 4 Tr. por. (2Tost 28/2016)

- ak boli proti obvinenému pôvodne vedené samostatné konania, pričom v niektorom z nich alebo vo viacerých z nich boli vydané príkazy na jeho zatknutie, a k spojeniu týchto vecí na spoločné konanie došlo ešte pred jeho zatknutím, sudcom (predsedom senátu alebo v prípravnom konaní sudcom pre prípravné konanie) príslušným na rozhodnutie o väzbe zatknutého obvineného je v zmysle § 73 ods. 4, ods. 5 Tr. por. sudca súdu, ktorý je príslušný vykonať spoločné konanie podľa § 18 a nasl. Tr. por.

§ 73 ods. 4 Tr. por. (2Tost 28/2016)

- zároveň platí, že rozhodnutie o väzbe sa skutkovo vzťahuje na všetky trestné činy, o ktorých sa v čase zatknutia obvineného vedie spoločné konanie

Trvanie väzby (II. ÚS 135/2016)

- ▶ zákon, ani ústava a ani relevantná judikatúra ústavného súdu či ESLP nestanovuje ako prekážku prípadnej väzby výkon bezprostredne predchádzajúcej väzby alebo výkonu trestu odňatia slobody v iných trestných veciach.
- ▶ prekážkou vzatia obvineného do väzby nie je ani skutočnosť, že sťažovateľ v minulosti vykonával väzbu vo veci, v ktorej bol spod obžaloby oslobodený (m. m. III. ÚS 630/2014).

Trvanie väzby (I. ÚS 47/2013)

- ▶ ustanovenie § 76 ods. 6 Tr. por. upravujúce celkovú lehotu väzby nemožno vykladať tak, že orgány činné v trestnom konaní a následne všeobecné súdy sú oprávnené držať obvineného vo väzbe pre každý z trestných činov, z ktorých je obvinený, samostatne či izolovane, a to po maximálnu dobu.
- ▶ takýto prístup by mohol mať za následok, že obvinený by mohol stráviť aj celý zvyšok života vo väzbe bez toho, že by bolo vydané rozhodnutie súdu o jeho vine; takýto postup nelegitimizuje žiaden verejný záujem.

Trvanie väzby (I. ÚS 47/2013)

- ▶ osobná sloboda každého patrí medzi základné postuláty každého demokratického a právneho štátu (čl. 1 ods. 1 ústavy).
- ▶ rozhodnutie o väzbe predstavuje výrazný zásah do osobnej slobody jednotlivca, preto je pri ňom nutné postupovať značne reštriktívne.
- ▶ podmienkou ústavnosti väzby je totiž aj jej súlad s čl. 50 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý, proti komu sa vedie trestné konanie, považuje sa za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu. Ústavný príkaz zlaadiť trestnoprocený inštitút väzby so zásadou prezumpcie neviny v konkrétnom prípade vyžaduje, aby väzba skutočne trvala len po nevyhnutnú dobu.

Trvanie väzby (I. ÚS 47/2013)

- ▶ väzba nutne zasahuje do inak v zásade neporušiteľných oblastí súkromia a ľudskej dôstojnosti jednotlivca.
- ▶ podmienkou ústavnosti väzby preto musí byť aj jej určenie v súlade s takými normami ústavy, ktoré vyjadrujú všeobecné zásady vlastné právnemu štátu pri obmedzovaní základných práv a slobôd.
- ▶ takou normou je aj čl. 13 ods. 4 ústavy, podľa ktorého pri obmedzovaní základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel, pričom takéto obmedzenia sa môžu použiť len na ustanovený cieľ.

Trvanie väzby (I. ÚS 47/2013)

- ▶ rešpektovanie ľudskej dôstojnosti každého človeka a najmä jeho slobody (teda aj obvineného) zakazuje štátu rozhodovať o jednotlivcovi len ako o prostriedku k dosiahnutiu iného účelu (tu napr. k zľahčeniu vyšetrovania), nech by to bolo aj pre ochranu života (zdravia) mnohých iných osôb, či iného verejného záujmu.
- ▶ zbavenie slobody bez odsudzujúceho rozsudku je totiž najväčším zásahom do základných princípov individuálnej slobody a prezumpcie neviny.

Trvanie väzby (I. ÚS 2/2018)

- ▶ ani zákon, ani ústava a ani relevantná judikatúra ústavného súdu (sp. zn. III. ÚS 630/2017, II. ÚS 135/2016, III. ÚS 314/2012) či Európsky súd pre ľudské práva nestanovuje ako prekážku prípadnej väzby výkon bezprostredne predchádzajúcej väzby alebo výkon trestu odňatia slobody v iných trestných veciach.
- ▶ rovnako prekážkou vzatia obvineného do väzby nie je ani skutočnosť, že sťažovateľ v minulosti vykonával väzbu vo veci, v ktorej bol spod obžaloby oslobodený.

Trvanie väzby (I. ÚS 2/2018)

- ▶ nemožno vylúčiť, že predchádzajúce obmedzenie osobnej slobody v inej trestnej veci môže intenzitu obavy odôvodňujúcej väzobné stíhanie sťažovateľa ovplyvňovať, pri rozhodovaní o väzbe sú vždy dôležité konkrétne skutkové okolnosti, ktoré je oprávnený hodnotiť predovšetkým všeobecný súd konajúci o návrhu na vzatie obvineného do väzby.

Trvanie väzby (I. ÚS 2/2018)

- ▶ toto hodnotenie následne skúma opravný súd v riadnom inštančnom postupe, ktorý je funkčne usporiadaný na preskúmanie obsahu trestného spisu, súvisiacich listín, podaní obvineného a prípadne aj ďalších dôkazov osvedčujúcich použitie takého zabezpečovacieho prostriedku, akým je väzba v trestnom konaní.

Trvanie väzby (I. ÚS 2/2018)

- ▶ sťažovateľom iniciovaný ústavný prieskum jeho väzobného rozhodnutia spočíva len v posúdení, či k obmedzeniu osobnej slobody sťažovateľa došlo z dôvodov a spôsobom, ktoré ustanovuje Trestný poriadok.

Trvanie väzby (I. ÚS 2/2018)

- ▶ námietky sťažovateľa o tzv. reťazení väzieb boli najvyšším súdom podrobne vyvrátené poukazujúc na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, v ktorom sťažovateľ vystupuje v postavení obvineného, resp. obžalovaného zdôrazňujúc odlišnú dôkaznú, ako aj procesnú situáciu v jednotlivých trestných veciach, a preto nie je možné považovať napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu ani v tejto časti za ústavne neutržateľné.

Trvanie väzby – § 77 ods. 3 Tr. por. (II. ÚS 572/2016)

- ▶ Trestný poriadok v § 76 ods. 6 ustanovuje celkovú lehotu väzby, z ktorej určitá časť v zákonom ustanovenom maximálnom rozsahu pripadá na štádium prípravného konania (§ 76 ods. 7 Trestného poriadku).
- ▶ ak však v prípravnom konaní nedôjde k „vyčerpaniu“ zákonom ustanovenej maximálnej lehoty väzby vzťahujúcej sa na toto štádium trestného konania, „predlžuje“ sa lehota väzby v štádiu konania pred súdom o túto „nevyčerpanú“ časť maximálnej lehoty ustanovenej pre prípravné konanie, najviac do dosiahnutia celkovej lehoty väzby podľa § 76 ods. 6 Tr. por.

Trvanie väzby – § 77 ods. 3 Tr. por. (II. ÚS 572/2016)

- ▶ uvedené pravidlo platí aj pre celkovú lehotu väzby po rozhodnutí dovolacieho súdu podľa § 380 ods. 2 Tr. por. s tým, že podľa výslovného znenia príslušného zákonného ustanovenia sa dĺžka trvania väzby v takom prípade posudzuje „samostatne a nezávisle od dĺžky trvania väzby v pôvodnom konaní“, čo znamená, že do celkovej lehoty väzby, o ktorej bolo rozhodnuté podľa § 380 ods. 2 Tr. por., nemožno započítať čas, ktorý obvinený strávil vo väzbe v pôvodnom konaní (či už v prípravnom, alebo súdnom konaní)

Rýchlosť konania o väzbe (II. ÚS 177/2016)

- z nijakého ustanovenia Trestného poriadku nevyplýva, že nedodržaním lehoty piatich pracovných dní na rozhodnutie o sťažnosti obvineného proti uzneseniu o vzatí do väzby vzniká obligatórne povinnosť sťažnostného súdu prepustiť obvineného na slobodu.
- opačný právny záver by za určitých okolností mohol byť vo vzťahu k obvinenému aj kontraproduktívny; rešpektovanie požiadavky prednostného a urýchleného rozhodovania súdov vo väzobných veciach by totiž nemalo ísť na úkor rešpektovania zásad spravodlivého súdneho procesu.

Rýchlosť konania o väzbe (II. ÚS 177/2016)

- nemožno úspešne namietat' porušenie určitého ústavou alebo medzinárodnou zmluvou garantovaného práva alebo slobody takým postupom dotknutého všeobecného súdu, ktorý by mohol mať za následok porušenie iného ústavou, resp. medzinárodnou zmluvou garantovaného práva alebo slobody

Rýchlosť konania o väzbe (II. ÚS 185/2016)

- ▶ dôvodom na prepustenie obvineného z väzby je situácia, keď sa v trestnej veci riešenej väzobne nekoná zo strany orgánov činných v trestnom konaní s osobitnou starostlivosťou a urýchlením.
- ▶ to znamená, že dôvodom na prepustenie z väzby sú prieťahy v konaní vo veci samej.
- ▶ výnimkou z tohto pravidla sú najmä tie prípady, keď priamo zo zákona vyplýva lehota, v ktorej má byť o väzbe rozhodnuté.

Rýchlosť konania o väzbe (I. ÚS 288/2017)

- ▶ jednotlivé lehoty sa z hľadiska požiadavky neodkladnosti alebo urýchlenosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby v zmysle § 17 ods. 2 a 5 ústavy, ale aj z hľadiska čl. 5 ods. 4 dohovoru posudzujú podľa všetkých okolností prípadu, spravidla lehoty rátané na mesiace sú príliš dlhé a nevyhovujú požiadavke rýchlosti (obdobne pozri aj III. ÚS 7/00, I. ÚS 18/03).
- ▶ tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne (III. ÚS 255/03, II. ÚS 353/06).

Rýchlosť konania o väzbe (I. ÚS 288/2017)

- ▶ pri posudzovaní neodkladnosti alebo urýchlenosti rozhodovania o zákonnosti väzby sa vychádza aj z pravidla, že keď sa na rozhodovaní o návrhoch osoby pozbavenej osobnej slobody na preskúmanie zákonnosti tohto pozbavenia zúčastnilo viac stupňov súdov, berie sa do úvahy celková dĺžka konania, to znamená od podania návrhu až do právoplatného rozhodnutia o ňom (napr. rozsudky ESĽP vo veciach Letellier v. Francúzsko, 26. 6. 1991, § 56 a Navarra v. Francúzsko, 23. 11. 1993, § 28).

Rýchlosť konania o väzbe (I. ÚS 288/2017)

- ▶ okresný súd vydal uznesenie o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby v dobe v čase približne dvoch týždňov od doručenia žiadosti sťažovateľa, čo ústavný súd hodnotí ako urýchlené a časovo primerané rozhodovanie.
- ▶ okresnému súdu však trvalo takmer mesiac predloženie spisu krajskému súdu na rozhodnutie o sťažnosti proti jeho uzneseniu o väzbe.

Rýchlosť konania o väzbe (I. ÚS 288/2017)

- ▶ krajskému súdu zase trvalo rozhodnutie o sťažnosti sťažovateľa a jeho doručenie 45 dní, čo (v súhrne, pozn.) už neakceptovateľne zasiahlo do sťažovateľom označeného základného práva na osobnú slobodu zaručeného čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a jeho práva na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti trvania väzby zaručeného čl. 5 ods. 4 dohovoru.

Rýchlosť konania o väzbe (I. ÚS 288/2017)

- ▶ pomalé rozhodovanie o väzbe, resp. o jej ďalšom trvaní spravidla nie je dôvodom na prepustenie z väzby.
- ▶ výnimkou z tohto pravidla sú napríklad tie prípady, keď priamo zo zákona vyplýva lehota, v ktorej má byť o väzbe rozhodnuté (II. ÚS 80/2015)

Rýchlosť konania o väzbe (I. ÚS 288/2017)

- ▶ cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Rýchlosť konania o väzbe (I. ÚS 288/2017)

- ▶ pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Rýchlosť konania o väzbe (I. ÚS 288/2017)

- ▶ s prihliadnutím na celkovú dĺžku obdobia rozhodovania o prepustení sťažovateľa z väzby, ktorá nie zásadným spôsobom presiahla zákonné limity, ako aj v tom čase prebiehajúce úkony okresného súdu pri doručovaní odvolania proti rozsudku okresného súdu vyjadrení strán v konaní, dospel ústavný súd k záveru, že samotné deklarovanie porušenia označených práv sťažovateľa bolo dostačujúce.

Rýchlosť konania vo väzobnej veci (I. ÚS 495/2016)

- ▶ reálne konanie prvého termínu hlavného pojednávania po 6 mesiacoch a 23 dňoch od podania obžaloby nemožno považovať za neústavný zásah do práva sťažovateľa na plynulosť konania, tobôž, ak sa v danej trestnej veci vedie trestné stíhanie pre obzvlášť závažný zločin v súbehu so zločinom, z dôvodu prerokovania ktorých musí okresný súd klásť obzvlášť veľký dôraz na riadnu prípravu hlavného pojednávania, tak, aby bolo možné vec čo najrýchlejšie prejednať a rozhodnúť, pokiaľ možno bez jeho odročenia.

Rýchlosť konania vo väzobnej veci (I. ÚS 495/2016)

- ▶ pokiaľ ide o termíny hlavného pojednávania, ktoré boli okresným súdom nariadené po podaní obžaloby a ktoré sa nekonali z dôvodu na strane okresného súdu (praceneschopnosť zákonného sudcu) alebo na strane prokurátora, tieto dôvody odročenia boli objektívnymi a zákonnými dôvodmi a nemohli mať v žiadnom prípade negatívny, resp. dokonca neústavný vplyv na práva sťažovateľa.

Rýchlosť konania vo väzobnej veci (I. ÚS 453/2016)

- ▶ pokiaľ ide o namietané porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, resp. práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote, ústavný súd považuje za efektívny prostriedok nápravy aj sťažnosť pre nečinnosť na nadriadený súd podľa § 55 ods. 3 Tr. por.

Nahradenie väzby dohľadom (II. ÚS 67/2013)

- ▶ pokiaľ osoba pozbavená osobnej slobody požiadala o nahradenie väzby zárukou, je súd rozhodujúci o väzbe povinný sa s touto žiadosťou **náležite vysporiadať** (pozri I. ÚS 100/04, I. ÚS 239/04, II. ÚS 240/06).
- ▶ súd rozhodujúci o väzbe je oprávnený a aj povinný skúmať, či účel väzby nemožno rovnako dobre dosiahnuť ponechaním alebo prepustením obvineného na slobodu za súčasného dozoru probačného a mediačného úradníka, a to aj v prípade, že takýto návrh nebol výslovne uplatnený.

Nahradenie väzby dohľadom (II. ÚS 67/2013)

- ▶ požiadavka nahradiť väzbu týmto spôsobom môže byť uplatnená nielen vo forme výslovného návrhu, ale aj ako jeden z argumentov obvineného proti ďalšiemu trvaniu alebo predĺženiu väzby a môže byť prednesený ako súčasť žiadosti o prepustenie z väzby alebo ako vyjadrenia k návrhu prokurátora na jej predĺženie
- ▶ povinnosťou súdu, keď rozhoduje o vzatí do väzby, jej predĺžení alebo o žiadosti o prepustenie, je **náležite sa s takouto argumentáciou vyrovnáť aspoň v odôvodnení rozhodnutia**

Nahradenie väzby dohľadom (6Tost 9/2015)

- ▶ v prípade ak nebol v posudzovanej veci podaný výslovný návrh obhajoby na nahradenie väzby dohľadom a zároveň súd nerozhodol z úradnej povinnosti o jeho uložení podľa § 80 ods. 1 písm. c) Tr. por., nie je potrebné o tom rozhodnúť formou (negatívneho) výroku.
- ▶ opačný záver nevyplýva ani z nálezu ústavného súdu II. ÚS 67/2013.
- ▶ iná je už situácia, ak je podaný výslovný návrh alebo v prípade, že takýto síce podaný nie je, no súd napriek tomu ex offio rozhodne o uložení dohľadu.

Nahradenie väzby (III. ÚS 144/2016)

- ▶ obhajca v sťažnosti proti uzneseniu OS uviedol: „V rozpore s ustanovením §§ 189 ods. 1 písm. a), c); 80 ods. písm. c) Tr. por. sa sudca pre prípravné konanie vo svojom rozhodnutí o predĺžení lehoty väzby nevysporiadal so všetkými možnosťami alternatívy väzby, pričom v rámci rozhodnutia ani neuviedol žiadne úvahy, ktorými sa spravoval pri určení doby predĺženia o ďalších 6... mesiacov... v záujme vysporiadať sa s námietkou skoršieho možného ukončenia vyšetrovania.“

Nahradenie väzby (III. ÚS 144/2016)

- ▶ takúto formuláciu je len ťažko možno považovať za jednoznačnú, jasnú, zreteľnú a určitú požiadavku nahradiť väzbu sťažovateľov miernejším prostriedkom, a to dohľadom probačného a mediačného úradníka, s ktorou by sa inak mal krajský súd povinnosť vysporiadať v odôvodnení svojho rozhodnutia.

Nahradenie väzby (III. ÚS 144/2016)

- ▶ pri rozhodovaní o väzbe sú súdy síce povinné zvážiť aj všetky možnosti nahradenia väzby miernejšími prostriedkami jej nahradenia poskytnutými Trestným poriadkom, pričom v rámci odôvodnenia rozhodnutia je povinnosťou súdu vysporiadať sa s rozhodnutím o tých prostriedkoch, ktorých použitie v konaní bolo sťažovateľmi navrhnuté alebo ktorých aplikácia prichádzala do úvahy.

Nahradenie väzby (III. ÚS 144/2016)

- ▶ aj keď súdy v trestných veciach v rozsahu svojej prieskumnej právomoci majú povinnosť preskúmať aj skutočnosti priamo účastníkmi nenamietané, resp. nenavrhané, ich úlohou nie je v rozhodnutí vyjadrovať sa ku všetkým ustanoveniam Trestného poriadku, ktorých prípadnú aplikáciu, resp. dodržanie majú povinnosť preskúmať.

Nahradenie väzby (III. ÚS 144/2016)

- ▶ ich povinnosťou nie je vyjadrovať sa aj ku skutočnostiam, na ktorých svoje rozhodnutie nezaložili, ale iba ku skutočnostiam, na ktorých svoje rozhodnutie vybudovali, pričom to ale neznamená, že by zanedbali svoju preskúmaciu povinnosť aj týkajúcu sa aplikácie a dodržiavania tých príslušných zákonných ustanovení, ktorých preskúmanie im z úradnej moci zveruje zákon.

Nahradenie väzby pri OZZ (III. ÚS 478/2015)

- ▶ požiadavka existencie výnimočných okolností na prepustenie z väzby osoby stíhanej pre podozrenie zo spáchania OZZ vo svojej podstate predpokladá vyššiu mieru rizika, že osoby stíhané za závažnú trestnú činnosť by sa v prípade ich prepustenia z väzby snažili utiecť alebo sa skrývať, aby sa tak vyhli trestnému stíhaniu, pôsobili na svedkov, znalcov či spoluobvinených s úmyslom mať objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie či pokračovali v trestnej činnosti.
- ▶ podmienka zisťovania takýchto výnimočných okolností na nahradenie väzby zárukou tak podľa názoru ústavného súdu sleduje legitímny cieľ a je ústavne udržateľná (III. ÚS 431/2015).

Nahradenie väzby pri OZZ (I. ÚS 250/2017)

- ▶ pokiaľ ide o výklad samotného pojmu „záruka“ v zmysle čl. 5 ods. 3 dohovoru, z doterajšej judikatúry ESĽP možno vyvodiť, že má autonómny obsah, ktorý je nezávislý od terminológie používanej vo vnútroštátnom práve.
- ▶ zárukou treba rozumieť akýkoľvek prostriedok prípustný podľa vnútroštátneho práva, ktorý je miernejší ako obmedzenie osobnej slobody a ktorý je zároveň spôsobilý zabezpečiť účasť obvineného na pojednávaní.

Nahradenie väzby pri OZZ (I. ÚS 250/2017)

- ▶ spravidla ide o peňažnú záruku (kauciu), ale aj o iné formy záruk, napríklad odovzdanie cestovného pasu (Stögmüller c. Rakúsko z 10. 11. 1969), stanovenie povinnosti mať stále bydlisko, hlásiť sa v pravidelných intervaloch atď.
- ▶ z doterajšej judikatúry ESLP k druhej vete čl. 5 ods. 3 dohovoru, ktorá sa vytvárala postupne, ďalej vyplýva, že prepustenie na základe záruky je len možnosťou, a nie oprávnením osoby pozbavenej osobnej slobody.

Nahradenie väzby pri OZZ (I. ÚS 250/2017)

- ▶ pri posudzovaní jej opodstatnenosti má záruka prednosť pred pokračovaním väzby.
- ▶ uplatňuje sa nielen v prípade takzvanej útekovej väzby, ako by tomu nasvedčovala formulácia účelu tejto záruky (zabezpečenie prítomnosti na pojednávaní), ale je možné ňou nahradiť aj väzbu realizovanú na základe iných dôvodov.

Nahradenie väzby pri OZZ (I. ÚS 250/2017)

- ▶ ústavný súd v rámci svojej predchádzajúcej rozhodovacej činnosti nespochybnil zákonné obmedzenie vyplývajúce z § 80 ods. 2 Trestného poriadku, podľa ktorých je možné väzbu osoby obvinenej z obzvlášť závažného zločinu nahradiť ponúknutou zárukou, sľubom alebo dohľadom, len ak to odôvodňujú výnimočné okolnosti prípadu.

Nahradenie väzby pri OZZ (I. ÚS 250/2017)

- ▶ ÚS nevidel žiadne známky arbitrárnosti v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktoré v prípadoch, o aké pri stíhaní za obzvlášť závažné zločiny ide, pre nahradenie väzby zárukami väzbu nahradzujúcimi vyžadovali existenciu výnimočných okolností prípadov.

Nahradenie väzby pri OZZ (I. ÚS 250/2017)

- ▶ samotná požiadavka existencie výnimočných okolností na prepustenie z väzby osoby stíhanej pre podozrenie zo spáchania obzvlášť závažného zločinu vo svojej podstate predpokladá vyššiu mieru rizika, že osoby stíhané za závažnú trestnú činnosť by sa v prípade ich prepustenia z väzby snažili utiecť alebo sa skrývať, aby sa tak vyhli trestnému stíhaniu, pôsobili na svedkov, znalcov či spoluobvinených s úmyslom mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie, či pokračovali v trestnej činnosti.

Nahradenie väzby pri OZZ (I. ÚS 250/2017)

- ▶ Podmienka zisťovania takýchto výnimočných okolností na nahradenie väzby zárukou tak podľa názoru ústavného súdu sleduje legitímny cieľ a je ústavne udržateľná.

Nahradenie väzby (II. ÚS 875/2016)

- ▶ ak návrh na nahradenie väzby sľubom uplatnil sťažovateľ už v prvostupňovom konaní, pričom špecializovaný súd tomuto návrhu nevyhovel, najvyšší súd tým, že sťažnosť proti uzneseniu špecializovaného súdu zamietol, rozhodol s konečnou platnosťou aj o tomto návrhu sťažovateľa.

Nahradenie väzby (II. ÚS 875/2016)

- ▶ zo znenie § 80 Trestného poriadku povinnosť súdu vypočuť osobu ponúkajúcu záruku výslovne nevyplýva.
- ▶ v korelácii s poučeniami poskytovanými súdom v zmysle § 80 ods. 2 Trestného poriadku môže nastať potreba vypočutia toho, kto záruku ponúka. Ak záujmové združenie občanov alebo dôveryhodná osoba ponúkne prevzatie záruky, ktorá spĺňa podmienky na jej prijatie, súd a v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie oboznámi takýto subjekt s podstatou obvinenia a so skutočnosťami, ktoré odôvodňujú väzbu. Súčasne obvineného oboznámi s obsahom záruky (§ 80 ods. 2 Trestného poriadku).

Nahradenie väzby (II. ÚS 875/2016)

- ▶ k oboznámeniu podľa § 80 ods. 2 Tr. por. sa pristúpi vtedy, ak je reálny predpoklad prijatia záruky príslušným orgánom. V konaní pred krajským súdom taký predpoklad nenastal (aj pre absenciu výnimočných okolností, pozn.)

§ 302 ods. 2 Tr. por. (II. ÚS 662/2016)

- ▶ obvinený a jeho obhajca síce majú právo zúčastniť sa na neverejnom zasadnutí, avšak v prípade, ak všeobecný súd koná a rozhoduje o sťažnosti proti rozhodnutiu o väzbe, predseda senátu týmto osobám môže účasť umožniť.
- ▶ všeobecný súd spravidla umožní účasť obvinenému a jeho obhajcovi na neverejnom zasadnutí, na ktorom sa koná a rozhoduje o sťažnosti proti rozhodnutiu o väzbe, vtedy, ak v danom prípade sa ich prítomnosť považuje za potrebnú alebo aj vhodnú.
- ▶ je na uvážení všeobecného súdu po posúdení všetkých okolností dôležitých pre jeho rozhodnutie, či je nevyhnutná aj účasť obvineného a obhajcu.

Ďakujem za pozornosť